

**Косторной Сергій**  
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування  
Таврійський державний агротехнологічний університет  
м. Мелітополь  
Україна

## **ВПЛИВ ЗМІН В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ НА ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ**

Сільське господарство – одна з провідних галузей економіки України. Воно формує значну частку ВВП, сприяє продовольчій безпеці, формує робочі місця, сільськогосподарська продукція є конкурентоздатною на світовому ринку. Аграрна галузь має сезонний характер та вимагає особливих підходів. Надзвичайна важливість цієї галузі для нашої країни та її вразливість зумовлюють те, що її розвитку держава приділяє особливу увагу.

Одним з напрямів державної підтримки сільського господарства є застосування для нього податкових преференцій, зокрема, спрощеної системи оподаткування.

Сільськогосподарські підприємства можуть бути віднесені до IV групи платників, якщо у них частка сільськогосподарського товаровиробництва в доході за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Динаміка зміни ставок єдиного податку (до 2015 р. – фіксованого сільськогосподарського податку) наведено в таблиці 1.

*Таблиця 1*

### **Ставки єдиного податку для платників IV групи (фіксованого сільськогосподарського податку) за 2005-2017 рр.**

№ п/п	Категорія (тип) земель	Ставка податку, %				
		2005-2013 рр.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	Рілля, сіножаті і пасовища	0,15	0,15	0,45	0,81	0,95
2	Багаторічні насадження	0,09	0,09	0,27	0,49	0,57

В Україні з 2015 р. спостерігається тенденція до збільшення ставок єдиного податку для сільськогосподарських товаровиробників, що робить спрощену систему оподаткування менш вигідною для підприємств.

Крім того, сума єдиного податку для сільськогосподарських підприємств значно зросла в зв'язку з тим, що з 2015 р. при розрахунку бази оподаткування застосовується індексація нормативної грошової оцінки земель – застосовується коефіцієнт 3,997 за 1995-2014 рр., 1,124 – за 2016 р., та додатково коефіцієнт 1,756 для ріллі.

Сукупний вплив цих факторів спричинив збільшення суми єдиного податку 2017 р. в порівнянні з 2014 р. у 50 разів для підприємств, які спеціалізуються на рослинництві.

Другий напрям змін в системі оподаткування сільськогосподарських підприємств стосується нарахування податку на додану вартість. Починаючи з 1998 р., для агросектора діяв спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість, який дозволяв акумулювати кошти з ПДВ на спеціальних рахунках для власних потреб виробників. Ситуація докорінно змінилася з 1 січня 2016 р., коли набрали чинності зміни до Податкового Кодексу. В 2016 р. для сільгоспвиробників запроваджена диференційована система дії спецрежимів оподаткування за видами сільськогосподарських операцій. З 2017 р. спецрежим скасовано, що мало негативний вплив на показники діяльності багатьох підприємств.

Фінансові показники підприємств аграрного сектору економіки наведені в таблиці 2.

*Таблиця 2*

**Фінансові показники сільськогосподарських підприємств України  
за 2014-2016 рр.**

Показники	Ставка податку, %		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Фінансові результати до оподаткування	21677,4	103137,6	91109,5
Чистий прибуток (збиток)	21481,3	102849,1	90613,2
Частка прибуткових підприємств, %	84,1	88,4	87,7
Рентабельність операційної діяльності, %	20,6	41,7	32,4

Найсприятливішим для сільськогосподарських підприємств був 2015 р. – останній рік, коли повноцінно діяв спецрежим з ПДВ та ставка єдиного податку складала 0,45 %. В 2016 р. дія спецрежиму була жорстко обмежена, а ставка єдиного податку зросла до 0,81 %, внаслідок цього рентабельність по галузі впала з 41,7 до 32,4 %. В 2017 р. спецрежим було повністю скасовано, а ставка єдиного податку зросла до 0,95 %, що призведе до подальшого зниження прибутковості сільськогосподарських підприємств.

Висновки. Законодавчі зміни щодо оподаткування сільськогосподарських підприємств (збільшення ставок єдиного податку, скасування спецрежиму ПДВ) спричинили погіршення фінансових показників сільськогосподарських підприємств. Сума єдиного податку для підприємств, які спеціалізуються на рослинництві збільшилась у 50 разів у 2017 р. порівняно з 2014 р. Рентабельність сільськогосподарських підприємств також впала (в 2016 р. вона складала 32,4 %, в 2015 р. – 41,7 %).

**Список використаних джерел**

1. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>